EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 29.6.2023
COM(2023) 355 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Zeventiende jaarverslag 2022 over de uitvoering van de bijstand van de Unie uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Zeventiende jaarverslag 2022 over de uitvoering van de bijstand van de Unie uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap

1. INLEIDING

Verordening (EG) nr. 389/2006[1] van de Raad (hierna "de bijstandsverordening" genoemd) vormt de basis voor steunverlening aan de Turks-Cypriotische gemeenschap. Er moet jaarlijks verslag over worden uitgebracht bij het Europees Parlement en de Raad.

2. PROGRAMMERING VAN DE STEUN

Tussen 2006 en eind 2022 was een bedrag van 656 miljoen EUR vastgelegd voor maatregelen in het kader van de bijstandsverordening. Het bedrag dat in oktober 2022 was vastgelegd voor het jaarlijks actieprogramma 2022, bedroeg 33,4 miljoen EUR[2]. Het meerjarig financieel kader 2021-2027 voorziet in een meerjarig perspectief voor het programma, met een stabiele, jaarlijkse financiering. Aangezien het steunprogramma is gericht op de voorbereiding en vergemakkelijking, in voorkomend geval, van de volledige toepassing van het *acquis* in de gebieden van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus niet feitelijk het gezag uitoefent, na een oplossing van het probleem-Cyprus, heeft het echter een uitzonderlijk en voorlopig karakter. Zowel de bijstandsverordening als Verordening (EU) 2020/2093[3] van de Raad tot bepaling van het meerjarig financieel kader voorzien in de mogelijkheid tot herziening in het geval van hereniging.

3. UITVOERINGSMECHANISMEN

Het programma wordt uitgevoerd in de gebieden van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus geen feitelijk het gezag uitoefent en waar de toepassing van de Europese wet- en regelgeving overeenkomstig Protocol nr. 10 bij het Toetredingsverdrag is geschorst. De steun wordt uitgevoerd door middel van direct en indirect beheer.

De Commissie voert het programma uit in een unieke politieke, juridische en diplomatieke context. Het verlenen van deze bijstand houdt geen erkenning in van een andere autoriteit in de zones dan de regering van de Republiek Cyprus. Er zijn ad hoc-regelingen nodig om bij de uitvoering van het programma de beginselen van gezond financieel beheer na te leven. Normaal gesproken wordt voor door de EU

[1] Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2667/2000 van de Raad betreffende het Europees Bureau voor wederopbouw (PB L 65 van 7.3.2006, blz. 5).

[2] Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 13 december 2021 betreffende de goedkeuring van een actieprogramma voor de Turks-Cypriotische gemeenschap voor het jaar 2021 (C(2021) 8905).

[3] Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad van 17 december 2020 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027 (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 11).

gefinancierde steunprogramma's het juridische kader voor de ontwikkeling van de steun vastgelegd in een overeenkomst met de regering van het begunstigde land. Voor de bijstand aan de Turks-Cypriotische gemeenschap kan een dergelijke overeenkomst niet worden gesloten. Het is de verantwoordelijkheid van de Commissie om de hiermee gepaard gaande risico's te beheersen en te beperken. De hiertoe genomen maatregelen omvatten intensief toezicht op contracten en ondersteuning van begunstigden, aangepaste betalingsvoorwaarden en een voorzichtige benadering bij het gebruik van bankgaranties. De steun omvat een aanzienlijk bedrag aan subsidies, waarvan het beheer aanzienlijke middelen vergt.

Om ervoor te zorgen dat de steun effect sorteert, moet de Turks-Cypriotische gemeenschap zich volledig inzetten voor de omzetting van de EU-wet- en regelgeving zodra de opschorting daarvan wordt opgeheven overeenkomstig Protocol nr. 10, na de inwerkingtreding van een omvattende regeling.

Het programmateam werkt via het EU-bureau voor programmaondersteuning in de gebieden die niet onder de effectieve controle van Nicosia vallen. De Vertegenwoordiging van de Commissie op Cyprus organiseert ook bijeenkomsten, seminars en persconferenties en communiceert met de Cypriotische burgers van het hele eiland, onder meer over het steunprogramma. Daarnaast voert het vanuit het steunprogramma gefinancierde EU Infopoint een reeks communicatie- en zichtbaarheidsacties uit door het verstrekken van informatie over beleid, prioriteiten en maatregelen van de EU ter ondersteuning van de Turks-Cypriotische gemeenschap, en door het bevorderen van de Europese cultuur.

4. UITVOERING TIJDENS DE VERSLAGPERIODE

4.1. Algemeen overzicht

De Commissie blijft de bijstandsverordening uitvoeren. Hoofddoel is de hereniging te ondersteunen. Indien er een algehele regeling van de kwestie-Cyprus tot stand komt, neemt de Raad, op voorstel van de Commissie, met eenparigheid van stemmen een besluit over de noodzakelijke aanpassingen van deze verordening.

De activiteiten in 2022 omvatten de voortzetting van een aantal gevestigde en succesvolle projecten, zoals EU-beurzen en maatregelen voor vertrouwensopbouw ter ondersteuning van het Technisch Comité voor het cultureel erfgoed en het Comité vermiste personen. De financiering van initiatieven in het kader van de technische comités, waarin beide gemeenschappen vertegenwoordigd zijn, werd voortgezet met behulp van een speciale faciliteit.

Steun via subsidies blijft een wezenlijk kenmerk van het programma. Belangrijke economische sectoren ontvingen meer steun om zich voor te bereiden op een regeling van de kwestie-Cyprus via projecten die gericht zijn op de particuliere sector, plattelandsgebieden en de ontwikkeling van menselijk kapitaal. De inspanningen om de toestand op het gebied van de uitroeiing van dierziekten en de voedselveiligheid tastbaar te verbeteren, zijn voortgezet.

De Commissie heeft haar inspanningen voortgezet om de Turks-Cypriotische gemeenschap te helpen te voldoen aan de normen van het pakket van twee maatregelen dat de Commissie in 2021 heeft vastgesteld, waarbij "Χαλλούμι" (Halloumi)/"Hellim" als beschermde oorsprongsbenaming is geregistreerd en de voorwaarden voor de verplaatsing van dit product over de groene lijn zijn vastgelegd. Er zijn aanzienlijke inspanningen geleverd om exploitanten van levensmiddelenbedrijven te helpen zich voor te bereiden op de eerste inspecties van beschermde oorsprongsbenamingen. De

Commissie heeft ook een informele werkgroep Halloumi/Hellim opgericht, waaraan belanghebbenden van beide Cypriotische gemeenschappen deelnemen.

De begunstigden kampen nog steeds met aanzienlijke problemen om het acquis daadwerkelijk uit te voeren na de inwerkingtreding van een allesomvattende regeling. De Turks-Cypriotische gemeenschap blijft echter op een aantal gebieden goede vorderingen maken en heeft meer inzicht gekregen in de uitdagingen.

De bouw van het rioolstelsel in Famagusta, waarvoor het contract in december 2013 door de Commissie is beëindigd, vormt nog steeds een probleem. Het geschil met de vorige aannemer is in 2017 ter arbitrage voorgelegd. In juli 2022 heeft het scheidsgerecht een definitieve beslissing genomen, die vervolgens door de aannemer is aangevochten voor de Belgische rechtbanken. Tegelijkertijd zijn de herstelwerkzaamheden gestaag voortgezet.

De Commissie bleef ervoor zorgen dat het steunprogramma werd uitgevoerd, ondanks de nasleep van de COVID-19-pandemie en de moeilijke sociaaleconomische situatie in de Turks-Cypriotische gemeenschap. Het programma heeft het COVID-19-noodpakket, dat de meest urgente medische behoeften dekt, economische steun aan bedrijven biedt en deskundig advies aan de Turks-Cypriotische gemeenschap verleent, verder uitgevoerd.

Aan het eind van het jaar liepen er 159 contracten in het kader van het steunprogramma.

4.2. Vorderingen per doelstelling

De overkoepelende doelstelling van het steunprogramma is de hereniging van Cyprus te bevorderen door de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te stimuleren, met bijzondere aandacht voor de economische integratie van het eiland, betere contacten tussen beide gemeenschappen en met de EU, en voorbereidingen met betrekking tot het acquis.

De in 2022 ondernomen activiteiten worden hierna beschreven, voor elke doelstelling van de steunverordening.

4.2.1. Doelstelling 1: ontwikkeling en herstructurering van infrastructuur

Het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) bleef de faciliteit voor lokale infrastructuur uitvoeren via lopende bijdrageovereenkomsten die zijn ondertekend met de Commissie, namens de Unie, voor een bedrag van 33,2 miljoen EUR. De faciliteit verleent steun voor het voorbereiden en uitvoeren van relevante investeringen in lokale infrastructuur.

In 2022 werd aan veertien prioriteitsprojecten gewerkt in het kader van de faciliteit voor lokale infrastructuur. Er werd aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de bouw van het Kormakitis-samenwerkingscentrum en de uitbreiding van de afvalwaterzuiveringsinstallatie van Morphou. De herstelwerkzaamheden van het Kouklia-reservoir zijn ook gestart. Er is een aantal stappen ondernomen om de weg vrij te maken voor de start van een pre-haalbaarheidsonderzoek naar de gezamenlijke zonne-energiecentrale.

In de watersector werd in november 2021 de bouw van het nieuwe hoofdriool van Nicosia voltooid. De termijn voor het melden van gebreken van het project liep af in december 2022. Het project omvatte de aanleg van 13 km aan riolen die het afvalwater van Nicosia overbrengen naar de onder beide gemeenschappen ressorterende

afvalwaterzuiveringsinstallatie van Nicosia, zelf een door de EU gefinancierd project dat in 2013 is voltooid. Het project zal de grondwaterverontreiniging verminderen en gedeelde watervoorraden voor het hele eiland beschermen.

De herstelwerkzaamheden aan het rioolnetwerk van Famagusta gingen in juli 2021 van start, waarbij in januari 2022 de werkzaamheden fysiek zijn begonnen. Het doel van het project is een groot aantal gebreken in het oorspronkelijke project te verhelpen en de kwaliteit en functionaliteit van het systeem te verbeteren. In 2022 is er aanzienlijke vooruitgang geboekt, en inmiddels is ongeveer 70 % van de geplande pijpleiding geïnstalleerd. De voltooiing van het project wordt eind 2023 verwacht.

De termijn voor het melden van gebreken van gewijzigde contracten voor een uitbreiding van de stortplaats en de ontgassingsinstallatie van de stortplaats liep af in januari 2022, waarbij de faciliteit volledig werd overgedragen aan de Turks-Cypriotische gemeenschap.

Helaas heeft de begunstigde de exploitatie en het beheer van de stortplaats niet verbeterd en is deze doorgegaan met slechte afvalverwijderingspraktijken zonder gebruik te maken van de percolaatzuiveringsinstallatie. Het onvermijdelijke gevolg hiervan is een aanzienlijke afschrijving op de investering. Zonder betrokkenheid van de Commissie heeft de begunstigde twee aanbestedingen uitgeschreven om stortactiviteiten uit te besteden. Ze zijn echter allebei geannuleerd, wat betekent dat het beheer van de afvalsector en de toekomst ervan onduidelijk blijven. De Commissie heeft zich onophoudelijk ingespannen om de begunstigde te ondersteunen om de situatie recht te zetten.

In aansluiting op het door de EU gefinancierde geïntegreerde plan voor het beheer van vast afval ontvangen acht lokale gemeenschappen subsidies om hun infrastructuur voor afvalbeheer te verbeteren, een proces dat zich in de eindfase van de uitvoering bevindt.

De lokale technische capaciteit om toezicht te houden op de milieukwaliteit werd verbeterd door de vernieuwing van het monitoringnetwerk voor luchtkwaliteit en de oprichting van een referentielaboratorium voor lucht- en brandstofkwaliteit, en door te voorzien in activiteiten voor capaciteitsopbouw. Het monitoringnetwerk voor de luchtkwaliteit, dat gedurende heel 2022 volledig operationeel was, levert nu op steeds meer locaties metingen voor meer verontreinigende stoffen.

In de telecomsector werd verder gewerkt aan de voorziening van nieuwe omroepinfrastructuur. Deze zal naar verwachting tegen eind 2023 voltooid zijn. Dit door de EU gefinancierde project is noodzakelijk om alle analoge televisie-uitzendingen van de Turks-Cypriotische gemeenschap uit de 700 MHz-frequentiebandbreedte te verwijderen. Uiteindelijk zal dit een ongehinderde toewijzing van de 700 MHz-frequentieband aan mobiele 5G-diensten mogelijk maken en bijdragen aan een grotere digitalisering in de Turks-Cypriotische gemeenschap.

4.2.2. Doelstelling 2: bevordering van sociale en economische ontwikkeling

Het steunprogramma bleef de negatieve economische gevolgen van de COVID-19-pandemie bestrijden en het ondernemingsklimaat in de Turks-Cypriotische gemeenschap ondersteunen.

Het project Innovatief ondernemerschap en dialoog, dat werd uitgevoerd met Northern Ireland Cooperation Overseas (NI-CO), was het voornaamste vehikel om de particuliere sector te ondersteunen, ook in het licht van het herstel na COVID-19. Met

het subsidieprogramma “Behoud en scheppen van werkgelegenheid” zijn in 2022 100 succesvolle kmo’s ondersteund met een financiering van maximaal 60 000 EUR per onderneming. Dit kwam bovenop 770 micro-ondernemingen, die in 2021 werden ondersteund met elk 1 500 EUR.

Er is aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van productveiligheid. In maart 2022 is een project voor technische bijstand op het gebied van markttoezicht gestart met als doel nieuwe praktijken op het gebied van metrologie, normalisatie, accreditatie en conformiteitsbeoordeling in te voeren en bestaande praktijken te verbeteren. Het project draagt bij aan de verbetering van het ondernemingsklimaat in de Turks-Cypriotische gemeenschap en helpt ervoor te zorgen dat lokaal geproduceerde goederen voldoen aan de EU-normen.

Op het gebied van plattelandsontwikkeling kregen 189 boeren een beroepsopleiding over landbouwbeheer en aanverwante onderwerpen. Als aanvulling op de investering in opleiding gingen 55 subsidies voor plattelandsontwikkeling ter verbetering van de sector door naar de laatste fase van de uitvoering. Er is een proefprogramma met onderzoek en demonstraties gelanceerd om de kloof tussen wetenschap, behoeften en praktijk te overbruggen in vier bekende proefthema's, waaronder de regeling voor beschermde oorsprongsbenamingen voor Halloumi/Hellim.

De uitvoering van het project voor technische bijstand voor voedselveiligheid en crisisparaatheid werd voortgezet, en dat heeft gevolgen voor de handel over de groene lijn en de uitvoering van het Halloumi/Hellim-pakket. Aan 28 exploitanten van levensmiddelenbedrijven is steun verleend voor de ontwikkeling en uitvoering van actieplannen om aan de EU-normen te voldoen. Het certificeringsproces van landbouwbedrijven is gestart en tegen het einde van 2022 waren 11 boerderijen gecertificeerd en nog eens 26 boerderijen beoordeeld.

Een derde grootschalige reeks tests en bemonsteringen van dieren op prioritaire ziekten, namelijk brucellose en tuberculose, werd afgerond. De Commissie leverde hiervoor laboratoriumtests en veterinaire verbruiksgoederen; daarnaast verleende zij ook diensten. Als gevolg hiervan is een verdere daling van de prevalentie van brucellose waargenomen. Tegen het einde van 2022 bedroeg de ziekteprevalentie ongeveer 2 % in het beslag.

Dankzij de EU-steun konden er ook meer particuliere dierenartsen worden betrokken bij de uitvoering van controles.

In de onderwijssector werd de steun gehandhaafd op gebieden die sterk verband hielden met capaciteitsverhoging op de arbeidsmarkt, onder meer via wetenschappelijk onderwijs, beroepsonderwijs en -opleiding en een leven lang leren. De eerste fase van het meerjarige project voor leerplanontwikkeling voor beroepsonderwijs is met tastbare resultaten afgerond. Het heeft onder andere bijgedragen aan de ontwikkeling van 20 curriculumpakketten voor herziene curricula en een nieuw toetsings- en evaluatiemechanisme voor beroepsonderwijs en -opleiding. Het project is met nog eens twee jaar verlengd.

Op het gebied van wetenschappelijk onderwijs ontvingen 34 middelbare scholen en 12 scholen voor beroepsonderwijs apparatuur voor wetenschapslaboratoria voor in totaal 77 laboratoria en 1 hulpmiddelencentrum voor beroepsonderwijs, waardoor de mogelijkheden voor wetenschappelijk onderwijs voor jongeren werden vergroot. In voorgaande jaren kregen 48 basisscholen apparatuur voor wetenschapslaboratoria. De beroepsontwikkeling van leerkrachten en schoolhoofden werd bevorderd door de

oprichting van een pool van opleiders. In totaal werden 1 468 leerkrachten in het basis- en voortgezet onderwijs, schoolhoofden en schoolleiders getraind in onderwerpen zoals leerlinggericht leren en lesgeven, gebruik van wetenschapslaboratoria en interactieve benaderingen bij het leren van talen. Er worden analyses verricht om de weg vrij te maken voor toekomstige steun voor een leven lang leren, onderwijs voor speciale behoeften en kwalificaties.

Er werd een nieuwe overeenkomst ondertekend met de Wereldbank, gericht op een verdere ondersteuning voor macro-economisch toezicht, bevordering van handelsprocedures en handel over de groene lijn, verbetering van het ondernemingsklimaat voor de Turks-Cypriotische gemeenschapen het verlenen van technische ondersteuning op belangrijke gebieden van statistiek.

Op het gebied van statistiek is in september 2022 een project voor technische bijstand met het Deense Bureau voor de Statistiek gestart om de levering aan het bedrijfsleven en het beheer van gegevensbronnen te verbeteren. Eerder werden IT-apparatuur en gespecialiseerde software geleverd om de statistische output te verbeteren en in overeenstemming te brengen met EU-normen. Deze projecten werden aangevuld door gerichte bijstand die is verleend via het Bureau voor de uitwisseling van informatie over technische bijstand van de Commissie (TAIEX) en de Wereldbank. Al deze acties vormen een alomvattende EU-strategie gericht op het verbeteren van de productie van statistieken in de Turks-Cypriotische gemeenschap, wat essentieel is om de voorbereidingen voor de hereniging te vergemakkelijken.

4.2.3. Doelstelling 3: verzoening, vertrouwensopbouw en steun voor het maatschappelijk middenveld

Het Comité vermiste personen, dat wordt ondersteund via een bijdrageovereenkomst met het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties, heeft zijn veld- en laboratoriumwerkzaamheden voortgezet. Eind 2022 had het Comité van de in totaal 2 002 vermiste personen 1 196 stoffelijke resten opgegraven. Daarvan zijn er 1 029 aan de hand van genetische gegevens geïdentificeerd en aan hun families terugbezorgd.

In december 2022 werd een nieuwe bijdrageovereenkomst van 2,6 miljoen EUR ondertekend om financiering te verstrekken voor operaties van het Comité in 2023. In de periode 2006-2022 heeft de EU meer dan 35,8 miljoen EUR bijgedragen aan de activiteiten van het Comité, wat neerkomt op 75 % van zijn totale financiering.

De bescherming van het cultureel erfgoed via het onder beide gemeenschappen ressorterende Technisch Comité voor het cultureel erfgoed bleef een belangrijke component van de in het kader van het steunprogramma ondernomen maatregelen ter ondersteuning van verzoening en vertrouwensopbouw. In het kader van dit programma werden in 2022 16 projecten afgerond. In totaal heeft het programma voor het cultureel erfgoed ongeveer 24 miljoen EUR aan EU-middelen ontvangen. Daarmee konden meer dan 120 culturele erfgoedlocaties verspreid over het hele eiland in stand worden gehouden, structureel worden ondersteund, fysiek worden beschermd of worden hersteld.

In december 2022 werd een nieuwe bijdrageovereenkomst van 1 miljoen EUR ondertekend voor een voortzetting van de door de EU gefinancierde faciliteit ter ondersteuning van de technische comités. Deze ondersteuning wordt uitgevoerd door het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties. Sinds 2019 heeft de ondersteuningsfaciliteit meer dan tien projecten van de technische comités

gefinancierd, van haalbaarheids- en onderzoeksstudies tot workshops en tentoonstellingen.

Na de geslaagde uitvoering van een gezamenlijk proefprogramma voor studiebeurzen van United World Colleges en na een voortzetting van de goede ervaringen van voorgaande jaren, werden in 2022 twaalf studenten uit beide gemeenschappen geselecteerd om deel te nemen aan het internationaal programma voor baccalaureaatsdiploma's in verscheidene landen. De acties van de United World Colleges omvatten ook gemeenschapsoverschrijdende activiteiten voor jongeren en korte cursussen waarin de jongeren de middelen worden aangereikt om een positieve verandering teweeg te brengen in hun samenleving.

De steun aan maatschappelijke organisaties werd in 2022 voortgezet. Met het project "Civic Space", dat technische bijstand verleent aan maatschappelijke organisaties, werd de capaciteitsopbouw van maatschappelijke organisaties verder gestimuleerd, werd een gunstig klimaat voor de ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld bevorderd en werden netwerkactiviteiten en gezamenlijke acties van Grieks-Cypriotische en andere maatschappelijke organisaties uit de EU gestimuleerd. Gezien de positieve feedback op zijn werk is Civic Space met nog eens twee jaar verlengd.

De nieuwe oproep tot het indienen van voorstellen voor het project "Cypriotisch maatschappelijk middenveld in actie VII" is in maart 2022 gepubliceerd, waarbij een totaalbedrag van 2,5 miljoen EUR te verdelen is. De oproep was gericht op het ondersteunen van acties op drie gebieden: gezamenlijke onderzoeksacties; gezamenlijke activiteiten in verband met vertrouwensopbouw; en versterking van het maatschappelijk middenveld in de Turks-Cypriotische gemeenschap. De toekenningsprocedure was eind 2022 aan de gang. De twaalf projecten die in het kader van de vorige editie van de oproep werden toegekend, zijn volledig uitgevoerd, waardoor maatschappelijke organisaties belangrijke belangenbehartigingsactiviteiten konden ondernemen en burgeractiviteiten kon stimuleren.

De vereniging van het mensenrechtenplatform ging verder met haar activiteiten op basis van de door de EU gefinancierde rechtstreekse subsidie. De belangrijkste activiteiten waren gericht op de bestrijding van mensenhandel, de rechten van vluchtelingen, de rechten van LGBTIQ+-personen, relevante participatie van belanghebbenden, de leefomstandigheden in gevangenissen en het recht om gevrijwaard te blijven van folteringen. Het platform was betrokken bij het voorleggen van de eerste mensenhandelzaak aan de "rechtbanken" van de Turks-Cypriotische gemeenschap, die eindigde in een veroordeling. Ook bood het platform ondersteuning aan slachtoffers en versterkte het de capaciteiten van het maatschappelijk middenveld op het gebied van op rechten gebaseerde kwesties in het algemeen.

4.2.4. Doelstelling 4: de toenadering van de Turks-Cypriotische gemeenschap tot de Europese Unie bevorderen

In 2022 verving het Goethe-Institut de British Council als uitvoerende partner voor het programma voor de EU-beurzen. In april 2022 werd een bijdrageovereenkomst gesloten met het Goethe-Institut voor een bedrag van 5 miljoen EUR. In 2022 zijn er 159 beurzen uitgereikt aan Turks-Cypriotische studenten om aan universiteiten in EU-landen te studeren en werd de eerste Turks-Cypriotische student met een EU-beurs toegelaten tot het Europacollege.

Sinds 2007 zijn er meer dan 2 000 studiebeurzen toegekend aan studenten, die aan meer dan 100 universiteiten in 23 EU-landen hebben gestudeerd. Deze beurzen

ondersteunen studenten in het eerste jaar van hun bachelorstudie, afgestudeerde bachelorstudenten bij hun master- of doctoraalprogramma en onderzoekers en deskundigen bij de verdere ontwikkeling van hun taal- en beroepsvaardigheden in diverse EU-landen.

Het EU Infopoint wordt beheerd door het EU-bureau voor programmaondersteuning, samen met de Vertegenwoordiging van de Commissie op Cyprus. In 2022 heeft het een grote mate van zichtbaarheid voor de EU gecreëerd door middel van zowel on- als offlineactiviteiten. Het EU Infopoint heeft daarbij meer dan twintig EU-gerelateerde thema's aan bod laten komen, waaronder gendergelijkheid, gendergebaseerd geweld, de rechten van LGBTIQ+-personen, rechten voor mensen met een beperking, desinformatie en gezondheid en veiligheid op het werk.

Het EU Infopoint organiseerde 36 evenementen, waaraan meer dan 16 000 personen hebben deelgenomen. In vergelijking met de vorige jaren was er sprake van een lichte stijging in deelname aan de evenementen. Daarnaast werden er 14 publicaties, 69 infographics en 12 audiovisuele producten ontwikkeld, gericht op de prioriteiten van de EU op Cyprus. De bezoekersdrukte op de sociale media van het EU Infopoint bleef toenemen. De Facebookpagina van het EU Infopoint kreeg in 2022 ongeveer 1 000 nieuwe volgers.

4.2.5. Doelstellingen 5-6: voorbereiding van de Turks-Cypriotische gemeenschap op de invoering en tenuitvoerlegging van het acquis

Het Bureau voor de uitwisseling van informatie over technische bijstand (TAIEX) wordt gebruikt om de doelstellingen 5 en 6 van de bijstandsverordening uit te voeren. Het helpt de Turks-Cypriotische gemeenschap met de omzetting van de EU-wet- en regelgeving zodra de opschorting daarvan wordt opgeheven, na de inwerkingtreding van een omvattende regeling.

De TAIEX-faciliteit blijft een belangrijk instrument dat bijdraagt aan de doelstellingen van het steunprogramma. In 2022 zette het de ondersteuning verder op twaalf themagebieden van het acquis door een combinatie van evenementen online en op locatie. Het heeft er ook voor gezorgd dat gezondheidsdeskundigen regelmatig bijstand verleenden in het kader van de COVID-19-pandemie. In totaal werden er 151 TAIEX-evenementen georganiseerd, ongeveer even veel als het jaar ervoor. Daarnaast is een databank van alle met steun van TAIEX opgestelde wetteksten ontwikkeld en zijn er inspanningen geleverd om de kwaliteit van het vertaal- en tolkwerk in de Turks-Cypriotische gemeenschap te verbeteren.

De steun van TAIEX voor het handelsverkeer over de groene lijn (Verordening (EG) nr. 866/2004 van de Raad) werd voortgezet. Door de Commissie gemandateerde onafhankelijke experts hebben regelmatige inspecties uitgevoerd van verse groenten en fruit, aardappelen, honing en vis. Bovendien zijn in 2022 zes soorten bewerkte voedingsmiddelen van niet-dierlijke oorsprong voor het eerst de groene lijn overgegaan. Het gaat onder meer om olijfolie, sesampasta, halva, sint-jansbroodstroop, jam en vruchtensap. De experts van TAIEX waren de belangrijkste drijvende kracht achter het waarborgen van normen en kwaliteit op EU-niveau door middel van relevante nalevingscontroles van de faciliteiten.

De Commissie heeft ook gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen voor de handel over de groene lijn door te zorgen voor een soepele uitvoering van de onlangs ingevoerde inspectieregelingen, waardoor nu fytosanitaire certificaten voor alle soorten fruit en groenten verplicht zijn.

4.3. Financiële uitvoering (contracten en betalingen)

4.3.1. Contracten

De Commissie ondertekende in 2022 wettelijke verbintenissen ten bedrage van 27,2 miljoen EUR.

4.3.2. Betalingen

In 2022 werden er voor in totaal 40,6 miljoen EUR aan betalingen gedaan (38 miljoen EUR in 2021).

4.4. Toezicht

De Commissie is direct verantwoordelijk voor de uitvoering van de meeste projecten (direct beheer). Het personeel van de Commissie voert zeer nauwgezet toezicht uit, met doorlopend contact met aannemers, ad-hoc-controles, vergaderingen ter plaatse en vergaderingen van stuurcomités. Het ondersteuningsteam voor subsidies is de Commissie met technische bijstand blijven ondersteunen bij de uitoefening van het toezicht op subsidieovereenkomsten. Daarnaast biedt het team ondersteuning aan begunstigden van subsidies bij de toepassing van EU-regels voor de uitvoering van subsidieovereenkomsten, met inbegrip van regels voor secundaire aanbestedingen.

De Commissie voert ook een aantal contracten uit via indirect beheer. De uitvoerende organen, zoals het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties, de Wereldbank, het Goethe-Institut en NI-CO, brengen in overeenstemming met de respectieve kaderovereenkomsten verslag uit aan de Commissie. De Commissie is nauw betrokken bij het dagelijkse toezicht op deze acties.

4.5. Audit en controles

De aanbevelingen die in 2017 door de dienst interne audit bij de laatste audit zijn gedaan met betrekking tot de interne controleregelingen op het gebied van overheidsopdrachten, zijn volledig uitgevoerd.

4.6. Evaluatie

Het project voor resultaatgericht toezicht is in 2022 afgerond. In het kader van het project zijn de geselecteerde acties geëvalueerd en de geplande opleidingen verzorgd over het verbeteren van de interne toezichtscapaciteit van de belanghebbenden. Deskundigen van het project voor resultaatgericht toezicht hebben aanbevelingen gedaan op het gebied van relevantie, efficiëntie, doeltreffendheid en duurzaamheid; deze zijn verwerkt in de geëvalueerde acties en daarbuiten.

De Commissie heeft een werkdocument van de diensten van de Commissie[4] gepubliceerd over de resultaten van de evaluatie van het steunprogramma in 2022. De evaluatie voorziet in een onafhankelijke beoordeling en bewijs van de vooruitgang die in de periode 2013-2018 is geboekt bij het bereiken van de doelstellingen van de bijstandsverordening. In de evaluatie wordt geconcludeerd dat het steunprogramma kan worden beschouwd als zeer relevant en, gezien de bijzondere omstandigheden van de context in de Turks-Cypriotische gemeenschap, als een relatief geslaagd initiatief met een aanzienlijke meerwaarde voor de EU.

4.7. Informatie, publiciteit en zichtbaarheid

[4] WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE Evaluation of the Aid Programme for the Turkish Cypriot community (2013-2018) - Bureau voor publicaties van de Europese Unie (europa.eu).

In totaal werden er in 2022 584 activiteiten rond zichtbaarheid en communicatie uitgevoerd om het werk van de EU onder de aandacht te brengen. De Commissie heeft een brochure gepubliceerd over EU-steun als reactie op COVID-19. Bij de voorbereiding voor de brochure over de ontwikkeling van de privésector zijn goede vorderingen gemaakt.

4.8. Overleg met de regering van de Republiek Cyprus

In 2021 zijn er vergaderingen georganiseerd met vertegenwoordigers van de regering van de Republiek Cyprus, zowel fysiek als online. De Commissie blijft rekenen op de samenwerking met de Republiek Cyprus voor de verificatie van eigendomsrechten en de vergemakkelijking van de werkzaamheden van de onder beide gemeenschappen ressorterende technische comités. De Commissie vergadert regelmatig met de permanente vertegenwoordiging.

5. CONCLUSIES

Door haar werkzaamheden in het kader van de doelstellingen van de bijstandsverordening blijft de Commissie steun verlenen om de hereniging van Cyprus mogelijk te maken door de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te stimuleren. In 2022 bleef de steunverlening gericht op de gebieden die specifieke problemen op het gebied van de toekomstige naleving van het acquis vertonen.

De resultaten van eerdere steunverlening en de volgroeidheid van de projecten zullen systematisch in aanmerking worden genomen in toekomstige programmeringen. De inspanningen zullen blijven worden gericht op het uitoefenen van meer invloed op prioriteitsgebieden door middel van minder, maar wel groter opgezette acties.

De Commissie is bereid om indien nodig middelen, met inbegrip van het steunprogramma, in te zetten ter ondersteuning van de onderhandelingen over een regeling voor Cyprus onder auspiciën van de Verenigde Naties.